EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

2. juuli 2009 *

Kohtuasjas C-32/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria (Hispaania) 18. jaanuari 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. jaanuaril 2008, menetluses

Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA)

versus

Cul de Sac Espacio Creativo SL,

Acierta Product & Position SA,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud M. Ilešič (ettekandja), A. Tizzano, A. Borg Barthet ja E. Levits,

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. jaanuari 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– la Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA), *abogada* J. Sanmartín Sanmartín,

– Cul de Sac Espacio Creativo SL, esindaja: *abogado* O. L. Herreros Chico,

– Acierta Product & Position SA, esindaja: *abogada* T. Sánchez Morgado,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: I. Rao, keda abistas *barrister* S. Malynicz,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: I. Martínez del Peral ja H. Krämer,

olles 26. märtsi 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT 2002 L 3, lk 1; ELT eriväljaanne 13/27, lk 142; edaspidi „määrus") artikli 14 lõigete 1 ja 3 ning artikli 88 lõike 2 tõlgendamist.

2 Taotlus esitati Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (edaspidi „FEIA") ning äriühingute Cul de Sac Espacio Creativo SL (edaspidi „Cul de Sac") ja Acierta Product & Position SA (edaspidi „Acierta") vahelises kohtuvaidluses, mille esemeks on seinakellade disainilahenduste omandiõigus.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Määruse põhjendusest 1 tuleneb, et selle eesmärk on luua „ühenduse disainilahendus […], mis oleks ühetaoliselt ning ühtse mõjuga kaitstud kogu ühenduse territooriumil".

4 Määruse põhjendus 8 sätestab:

„Sellest tulenevalt on ühenduse tööstusele hädavajalik kättesaadavam, siseturu vajadustele kohandatud disainilahenduste kaitse süsteem."

5 Määruse põhjendus 9 sätestab:

„Käesoleva määruse sisulised disainilahenduse õiguse sätted tuleks viia kooskõlla [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta] direktiivi 98/71/EÜ [disainilahenduste õiguskaitse kohta (EÜT L 289, lk 28; ELT eriväljaanne 13/21, lk 120)] vastavate sätetega."

6 Määruse põhjenduse 16 kohaselt:

„Nendest [ühenduse tööstusharudest] osa toodab arvukalt disainilahendusi sageli lühikese turustuseaga toodete jaoks, mille puhul eeliseks on kaitse ilma registreerimisformaalsuste kohustuseta ning kaitse kestus on vähem oluline. […]”

7 Määruse põhjendus 21 sätestab:

„[…] ühenduse registreerimata disainilahendusega peaks kaasnema vaid õigus takistada kopeerimist. […]”

8 Määruse põhjendus 25 on sõnastatud järgmiselt:

„Need tööstusharud, kus toodetakse lühikese aja jooksul suures koguses disainilahendusi, mille kasutusaeg võib olla lühike ning millest vaid mõningaid rakendatakse kaubanduslikul eesmärgil, saavad kasu ühenduse registreerimata disainilahenduse kasutamisest. Lisaks sellele on tarvis nimetatud tööstusharude jaoks hõlbustada ühenduse registreeritud disainilahenduse saamist. Selle vajaduse rahuldaks võimalus koondada ühte taotlusse mitu disainilahendust. […] [Ü]leandmise […] puhul võib koondtaotluses sisalduvaid disainilahendusi siiski käsitada ka eraldi.”

9 Määruse põhjendus 31 sätestab:

„Käesolev määrus ei takista ühenduse disainilahendustena kaitstavate disainilahenduste suhtes kohaldamast liikmesriikide tööstusomandiseadusi või muid asjakohaseid õigusakte, näiteks akte, mis käsitlevad disainilahendusele registreerimisega saadud kaitset, registreerimata disainilahendusi […].”

10 Määruse artikli 1 lõike 2 punkti a kohaselt:

„a) [Kaitsakse] [d]isainilahendust […] kui:

„ühenduse registreerimata disainilahendust”, kui see on käesolevas määruses sätestatud viisil avalikkusele kättesaadavaks tehtud.”

11 Samas kui selle artikli lõike 3 kohaselt:

„On [ü]henduse disainilahendus […] ühtne. Selle mõju on ühetaoline kogu ühenduses. Seda saab […] üle anda […] üksnes kogu ühenduses. Nimetatud põhimõte ja selle mõju on üldkohaldatavad, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.”

12 Määruse II jaotises „Disainilahendusi käsitlev õigus” on muu hulgas 1. jagu „Kaitsekõlblikkus”, kuhu kuuluvad artiklid 3–9, 3. jagu „Õigus ühenduse disainilahendusele”, kuhu kuuluvad artiklid 14–18 ja 5. jagu „Kehtetus”, kuhu kuuluvad artiklid 24–36.

13 Määruse artikli 3 punkt a määratleb „disainilahenduse” järgmiselt: „toote või selle osa välimus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest”.

14 Määruse artikli 11 „Ühenduse registreerimata disainilahenduse kaitse tähtaeg” lõige 1 sätestab:

„Disainilahendust, mis vastab 1. jao tingimustele, kaitstakse ühenduse registreerimata disainilahendusena kolme aasta jooksul alates kuupäevast, mil disainilahendus ühenduses esimest korda avalikkusele kättesaadavaks tehti.”

15 Määruse artikli 14 „Õigus ühenduse disainilahendusele” lõiked 1 ja 3 sätestavad:

„1. Õigus ühenduse disainilahendusele kuulub autorile või tema õigusjärglasele.

[…]

3. Seevastu juhul, kui disainilahenduse on välja töötanud töötaja, täites tööandja määratud kohustusi või antud juhtnööre, kuulub õigus ühenduse disainilahendusele tööandjale, kui [lepinguga või] siseriiklike õigusaktidega ei ole ette nähtud teisiti." [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna määruse eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

16 Määruse artikli 19 „Ühenduse disainilahendusest tulenevad õigused" lõige 2 sätestab:

„Seevastu ühenduse registreerimata disainilahendus annab selle omanikule õiguse takistada lõikes 1 nimetatud toiminguid üksnes juhul, kui vaidlusalune kasutus hõlmab kaitstud disainilahenduse kopeerimist."

17 Määruse artikkel 25 „Kehtetuse alused" sätestab lõike 1 punktis c, et ühenduse disainilahenduse võib kehtetuks tunnistada üksnes siis, kui „kohus on otsustanud, et õiguste omanikul puudub artikli 14 kohane õigus ühenduse disainilahendusele".

18 Määruse artikli 27 „Ühenduse disainilahenduse käsitamine siseriikliku disainilahendusena" lõige 1 sätestab:

„Kui artiklites 28, 29, 30, 31 ja 32 ei ole sätestatud teisiti, käsitatakse ühenduse disainilahendust kui omandiõiguse objekti tervikuna ning kogu ühenduse territooriumil selle liikmesriigi siseriikliku disainilahendusena:

a) kus on asjaomasel kuupäeval omaniku alaline elukoht või asukoht või

b) kus on asjaomasel kuupäeval omaniku registreeritud asukoht, kui punkt a ei ole kohaldatav."

19 Määruse IX jaotises „Ühenduse disainilahendustega seotud kohtuasjade kohtualluvus ja menetlusnormid" on 2. jagu „Vaidlused ühenduse disainilahenduste õiguste rikkumise ja kehtivuse üle", milles sisaldub artikkel 88.

20 Selle artikli „Kohaldatav õigus" lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Ühenduse disainilahenduste kohtud kohaldavad käesoleva määruse sätteid.

2. Käesoleva määrusega reguleerimata küsimustes kohaldab ühenduse disainilahenduste kohus siseriiklikke, sealhulgas rahvusvahelise eraõiguse sätteid."

21 Artikli 96 „Suhted teiste siseriikliku õiguse kohaste kaitsevormidega” lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse sätted ei mõjuta registreerimata disainilahenduste[ga] […] seonduvate ühenduse või asjaomase liikmesriigi õigusaktide sätete kohaldamist.”

22 Direktiivi 98/71 põhjenduse 3 kohaselt on direktiivi eesmärk liikmesriikide disainilahenduste õiguskaitsega seotud õigusaktide ühtlustamine.

23 Direktiivi artikkel 2 täpsustab, et direktiivi kohaldatakse liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse keskametites või Beneluxi disainilahenduste ametis registreeritud disainilahenduste õiguste suhtes.

24 Direktiivi 98/71 artikli 11 lõike 1 punkti c kohaselt:

„Disainilahenduse registreerimisest keeldutakse või registreeritud disainilahenduse õigus tunnistatakse kehtetuks:

[…]

c) kui disainilahenduse õiguse taotlejal või omanikul puudub selleks asjaomase liikmesriigi õigusaktide alusel õigus […]”.

Siseriiklikud õigusnormid

25 Ley 20/2003, de Protección Jurídica del Diseño Industrial (7. juuli 2003. aasta seadus 20/2003 tööstusdisainilahenduste õigusliku kaitse kohta; *BOE* nr 162, 8.7.2003, lk 26348, edaspidi „LPJDI”) käsitleb üksnes registreeritud disainilahendusi.

26 LPJDI artikli 14 lõige 1 sätestab, et „[d]isainilahenduse registreerimise õigus kuulub disainilahenduse autorile või tema õigusjärglasele”.

27 LPJDI artikkel 15 „Töösuhte või teenuse osutamise raames välja töötatud disainilahendused” sätestab:

„Kui disainilahendus on välja töötatud töötaja poolt tööülesannete täitmise raames või tööandja juhiste alusel või teenuse osutamise raames tellimuse alusel, kuulub disainilahenduse registreerimise õigus tööandjale või isikule, kes lepingu alusel disainilahenduse tellimuse andis, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

28 FEIA töötas välja projekti nimetusega „D'ARTES", mille raames saavad viiskümmend erinevate sektorite käsitööliste koda luua disainiprojekti abil, mida viib ellu asjaomase valdkonna asjatundja, kogumi esemeid, mida turustada.

29 AC&G SA (edaspidi „AC&G") täpsustas projekti juhtiva ettevõtjana D'ARTES-i sisulised tingimused ja vastutas disainerite valimise ja nendega kokkulepetele jõudmise eest.

30 AC&G sõlmis Cul de Saciga suulise lepingu, millele ei kohaldatud Hispaania tööseadustikku ning mille alusel oli viimane vastutav disainilahenduse väljatöötamise ja tehnilise abi osutamise eest käsitöölisele, kes pidi välja töötama uue kollektsiooni tooteid. Teenuste osutamise eest sai Cul de Sac AC&G-lt tasu ilma käibemaksuta summas 1800 eurot.

31 Cul de Sac disainis seeria seinakellasid (käokellad), mille valmistas projekti D'ARTES raames käsitööline Verónica Palomares ja mida esitleti 2005. aasta aprillis kollektsioonina nimega „Santamaría".

32 Järgnevalt tootsid ja lasid Cul de Sac ja Acierta turule käokellade kollektsiooni nimega „TIMELESS".

33 Arvestades, et need käokellad kujutasid endast koopiaid registreerimata disainilahendustest, mis moodustavad kollektsiooni „Santamaría", ning mille omanikuks FEIA end peab nii selle tõttu, et ta on projekti D'ARTES ristiisa ja peamine finantseerija kui ka selle tõttu, et AC&G loovutas talle ainuõigused kasutada nimetatud projekti esimese tooteseeriana valmistatud tooteid, esitas FEIA Cul de Saci ja Acierta vastu hagi esiteks

nimetatud ühenduse disainilahendustest tulenevate õiguste rikkumise tõttu ja teise võimalusena kõlvatut konkurentsi kujutavate tegude tõttu.

34 Eelkõige väidab FEIA, et kellade kollektsiooni „Santamaría" kuuluvate registreerimata ühenduse disainilahenduste omandiõigus kuulub vastavalt LPJDI artiklile 15 talle, kuna Cul de Sac töötas need välja AC&G poolt, kes tegutses FEIA „nähtava" komisjonärina, tasustatud teenuste osutamise raames esitatud tellimuse alusel.

35 Cul de Sac ja Acierta vaidlevad vastu, et AC&G ja/või FEIA ei olnud ega ole nimetatud disainilahenduste omanikud ja sellest tulenevalt ei ole neil õigust hagi esitada.

36 Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria leiab, et FEIA saab tugineda põhikohtuasjas kõne all olevate disainilahenduste omandiõigusele ainult siis, kui AC&G, kes talle omandiõiguse üle andis, oli ise nimetatud disainilahendustest tulenevate õiguste omanik.

37 Neil asjaoludel peatas Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria oma menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 6/2002 artikli 14 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et see käsitleb üksnes selliseid ühenduse disainilahendusi, mis on välja töötatud töösuhte raames, mille puhul autorit seob tööõigusega reguleeritud tööleping, mille kohaselt autor töötab tööandja alluvuses ja tema nimel, või

2. tuleb määruse nr 6/2002 artikli 14 lõike 3 mõisteid „töötaja" ja „tööandja" tõlgendada laialt, nii et nendega on hõlmatud ka muu kui töösuhe, näiteks suhe, mille puhul isik (autor) kohustub kokkulepitud hinna eest tsiviil- või äriõigusliku lepingu (seega lepingu, mis ei näe ette isiku tavapärast töötamist teise isiku alluvuses ja nimel) alusel teise isiku jaoks välja töötama disainilahenduse ning seega käsitletakse seda disainilahendust tellijale kuuluvana, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti?

3. Kui vastus teisele küsimusele on eitav, kuna disainilahenduse väljatöötamine tööõigusliku suhte raames ja disainilahenduse väljatöötamine muu kui tööõigusliku suhte raames on erinevad faktilised olukorrad,

   a) siis kas tuleb kohaldada määruse nr 6/2002 artikli 14 lõike 1 üldreeglit ja järelikult olla seisukohal, et disainilahendused kuuluvad autorile, kui pooled ei ole lepingus ette näinud teisiti, või

   b) peab ühenduse disainilahenduste kohus määruse nr 6/2002 artikli 88 lõike 2 alusel tuginema disainilahendusi käsitlevale siseriiklikule õigusele?

4. Kui on kohane tugineda siseriiklikule õigusele, siis kas on võimalik kohaldada siseriiklikku õigust juhul, kui see siseriiklik õigus võrdsustab (nagu Hispaania õigus) töösuhte raames loodud disainilahendused (mis kuuluvad tööandjale, kui ei ole kokku lepitud teisiti) ja tellimuse alusel loodud disainilahendused (mis kuuluvad isikule, kes need tellis, kui ei ole kokku lepitud teisiti)?

5. Kui vastus neljandale küsimusele on jaatav, siis kas selline lahendus (disainilahendus kuulub isikule, kes selle tellis, kui ei ole kokku lepitud teisiti) on vastuolus eitava vastusega teisele küsimusele?”

Eelotsuse küsimused

Esimene ja teine küsimus määruse artikli 14 lõike 3 kohaldamisala kohta

38 Nende küsimustega, mida tuleb uurida koos, küsib eelotsustetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määruse artikli 14 lõige 3 kohaldub ühtemoodi nii tellimuse alusel kui ka töösuhte raames välja töötatud ühenduse disainilahenduse suhtes.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

39 FEIA ja Ühendkuningriigi valitsus avaldasid arvamust, et nad toetavad määruse artikli 14 lõike 3 kohaldamist tellimuse alusel välja töötatud disainilahenduste suhtes, võttes arvesse, et seda sätet ja eelkõige mõisteid „töötaja” ja „tööandja”, mida nimetatud sättes on kasutatud, tuleb tõlgendada mitte ainult lähtuvalt selle sätte sõnastusest, vaid ka selle süsteemi üldise ülesehituse ja eesmärkide seisukohast, milles neid kasutatakse.

40 Komisjon, Cul de Sac ja Acierta leiavad vastupidi, et määruse artikli 14 lõikes 3 sätestatud õigusnorm kohaldub ainult disainilahenduste suhtes, mis on välja töötatud tööõigusliku alluvussuhte raames.

41 Lisaks märgivad Acierta ja komisjon, et artikli 14 lõige 3 sisaldab erinormi või erandi sama artikli lõikes 1 sätestatud üldpõhimõttest; see erinorm või erand kui selline ei võimalda juhul, kui see ei ole sõnaselgelt ette nähtud, ei laiendavat tõlgendamist ega analoogia alusel kohaldamist.

42 Komisjon leiab lõpuks, et pakutud tõlgendus on kooskõlas määrust ettevalmistavate dokumentide ja vastuvõtmise menetlusega ning on sidus teiste tööstusomandi kohta käivate ühenduse ja rahvusvaheliste õigusnormidega.

Euroopa Kohtu vastus

43 Nii nagu tuleneb määruse artikli 14 lõikest 1, kuulub õigus ühenduse disainilahendusele autorile või tema õigusjärglasele.

44 Nimetatud artikli lõikest 3, mis sisaldab erandit lõikest 1, nähtub seevastu, et õigus ühenduse disainilahendusele kuulub tööandjale juhul, kui disainilahenduse on välja töötanud töötaja, täites tööandja määratud kohustusi või antud juhtnööre ning kui

lepinguga või siseriiklike õigusaktidega ei ole ette nähtud teisiti. Kuna määruse artikli 14 lõige 3 kujutab endast erandit, tuleb seda tõlgendada rangelt.

45 Järelikult tuleb tagasi lükata FEIA ja Ühendkuningriigi valitsuse argumentatsioon, mille kohaselt tuleb eelkõige nimetatud lõikes esinevaid mõisteid „töötaja" ja „tööandja" tõlgendada laialt selleks, et need kohalduksid ka tellimuse alusel välja töötatud disainilahenduste suhtes.

46 Sellega seoses tuleb märkida, et ühenduse seadusandja on selle lõikega sätestanud erirežiimi töösuhte raames välja töötatud ühenduse disainilahenduste kohta.

47 See tuleneb eelkõige asjaolust, et ta on nimetatud lõike redaktsioonis tööõigusliku suhte raames välja töötatud ühenduse disainilahenduse omaniku kohta kasutatavaks väljendiks valinud „tööandja" ja mitte „komitent", mis on palju laiem mõiste.

48 Seega tuleneb määruse artikli 14 lõike 3 sõnastusest, et „tööandja" saab ühenduse disainilahenduse omanikuks juhul, kui „töötaja" töötab selle välja, täites oma tööülesandeid või järgides tööandja juhiseid.

49 Seoses mõistega „töötaja" tuleb veel kord märkida, et ühenduse seadusandja ei otsustanud nimetatud sättes disainilahendust välja töötava isikuga seoses kasutada

ilmselgelt laiemat mõistet „komisjonär”. Seega tähistab mõiste „töötaja” isikut, kes ühenduse disainilahenduse väljatöötamise ajal on oma „tööandjaga” tööõiguslikus alluvussuhtes.

50 Mis puudutab nimetatud lõike osa, mis sätestab, et „kui [lepinguga või] siseriiklike õigusaktidega ei ole ette nähtud teisiti”, siis tuleb täpsustada, et see annab esiteks töölepingu pooltele võimaluse määratleda, et „töötaja” on ühenduse disainilahenduse omanik ning teiseks liikmesriikidele pädevuse oma siseriiklikes õigusaktides sätestada, et „töötaja” on ühenduse disainilahenduse omanik, tingimusel et mõlemal mainitud juhul on disainilahendus välja töötatud tööõigusliku suhte raames.

51 Sellest tuleneb, et ühenduse seadusandja eesmärk oli määruse artikli 14 lõikega 3 määrata kindlaks erand teatavat tüüpi lepinguliste suhete jaoks – nagu tööõiguslik suhe –, mis aga omakorda välistab nimetatud erandi kohaldatavuse teiste lepinguliste suhete puhul nagu tellimuse alusel ühenduse disainilahenduse väljatöötamine.

52 Selline tõlgendus on lisaks ka kooskõlas määrust ettevalmistavate dokumentidega.

53 Sellega seoses väidab komisjon, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu [3. detsembri 1993. aasta] ettepaneku ühenduse disainilahenduste kohta [KOM(93) 342(lõplik)] seletuskirjas on täpsustatud, et tööandja on ühenduse disainilahenduse omanik juhul, kui see disainilahendus on välja töötatud töötaja poolt, kes täidab temale töölepingust tulenevaid kohustusi.

54 Komisjoni sõnul, ja nagu tuleneb kohtujuristi ettepaneku punktidest 27–32, on pealegi nii, et kuigi on tõsi, et komisjoni esimene esialgne ettepaneku eelnõu sisaldas peale sätte, mis käsitles töötaja poolt välja töötatud ühenduse disainilahenduse omandiõigust, ka sõnaselget sätet tellimuse alusel välja töötatud ühenduse disainilahenduse omandiõiguse kohta, siis ei võetud seda viimast sätet määrusesse üle.

55 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et määruse artikli 14 lõige 3 ei kohaldu tellimuse alusel välja töötatud ühenduse disainilahenduste suhtes.

Kolmanda küsimuse punkt a määruse artikli 14 lõike 1 tõlgendamise kohta

56 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et õigus disainilahendusele kuulub selle autorile, kui ta ei ole seda lepingu alusel oma õigusjärglasele üle andnud.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

57 FEIA leiab, et artiklit 14 tuleb tõlgendada kui tervikut, lähtudes määruse eesmärkidest ja võttes arvesse seadusandja tahet kehtestada selles valdkonnas vaid minimaalne regulatsioon. Eelkõige viitab ta esiteks määruse artiklitele 27, 88 ja 96, mis sisaldavad viidet siseriiklikele õigusaktidele ja volitavad viimaseid sätestama disainilahenduste laiema kaitse kui see, mis on sätestatud määrusega, ning teiseks määruse põhjendus-

tele 6, 8 ja 9, mis tuletavad meelde subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetest kinnipidamisega seonduvaid nõudeid ning määratlevad eesmärgi, et määruse materiaalõiguslikud sätted oleksid kooskõlas direktiivi 98/71 vastavate sätetega.

58 Lisaks teeb FEIA ettepaneku tõlgendada määruse artikli 14 lõikes 1 esinevat mõistet „õigusjärglane" kui viidet liikmesriikide õigusaktide poolt sätestatud erinevatele võimalikele viisidele omandada õigus disainilahendusele, sealhulgas LPJDI sätestatud kord, mis annab õigused isikule, kes nimetatud disainilahenduse tellis.

59 Komisjoni, Acierta ja Cul de Saci sõnul sisaldab artikli 14 lõige 1 üldsätet, mille kohaselt omistatakse õigus disainilahendusele selle loojale. Ainus erand sellest reeglist esineb lõikes 3 ja see puudutab ainult olukorda, kus disainilahenduse on tööõigusliku alluvussuhte raames välja töötanud töötaja. Määruses ei esine seega ühenduse disainilahenduse omaniku kindlaksmääramise osas ühtegi lünka.

60 Acierta ja Cul de Sac täpsustavad, et õiguse ühenduse disainilahendusele võib õigusjärglasele üle anda lepingu alusel.

61 Ühendkuningriigi valitsus väidab, et määruse artikli 14 lõige 1 ei reguleeri seda, kes on tellimuse alusel välja töötatud disainilahenduse omanik. Seega on ta arvamusel, et liikmesriigid võivad vastavalt määruse põhjendusele 31 ning artikli 88 lõikele 2 kohaldada registreerimata disainilahenduste suhtes oma siseriiklikke sätteid.

Euroopa Kohtu vastus

62 Kõigepealt tuleb meenutada, et käesoleval juhul peab Euroopa Kohus tegelema vaid juhuga, mis esiteks puudutab ühenduse registreerimata disainilahendust, mis on välja töötatud tellimuse alusel ja mille puhul teiseks ei samasta LPJDI selliseid disainilahendusi nendega, mis on välja töötatud tööõigusliku suhte raames.

63 Nagu tuleneb nii ühenduse õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, tuleb ühenduse õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tavaliselt kogu ühenduses tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning selleks tuleb arvestada õigusnormi konteksti ja vastava regulatsiooniga taotletavat eesmärki (vt eelkõige 18. jaanuari 1984. aasta otsus kohtuasjas 327/82: Ekro, EKL 1984, lk 107, punkt 11; 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-287/98: Linster, EKL 2000, lk I-6917, punkt 43, ja 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-316/05: Nokia, EKL 2006, lk I-12083, punkt 21).

64 Selline on olukord määruse artikli 14 mõistete „autor” ja „õigusjärglane” puhul.

65 Kui nimetatud mõisteid tuleks tõlgendada erinevates liikmesriikides erinevalt, võivad samad asjaolud viia selleni, et osades liikmesriikides kuulub õigus ühenduse disainilahendusele autorile ja teistes tema õigusjärglasele. Sellisel juhul ei oleks ühenduse disainilahendustele tagatud kaitse kogu ühenduse territooriumil ühetaoline (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Nokia, punkt 27).

66 Seega on oluline, et eespool nimetatud mõistetel oleks ühenduse õiguskorras ühetaoline tõlgendus.

67 Sellist tõlgendust kinnitab ka määruse põhjendus 1, mille kohaselt on „[ü]htne süsteem ühenduse disainilahenduse saamiseks […] ühetaoliselt ning ühtse mõjuga kaitstud kogu ühenduse territooriumil […]".

68 Lisaks tuleneb määruse artikli 1 lõikest 3, et nimetatud disainilahendust saab üle anda üksnes kogu ühenduses, kui määruses ei ole sätestatud teisiti.

69 Mis puudutab täpsemalt õiguse disainilahendusele üleandmist autorilt tema õigusjärglasele määruse artikli 14 lõike 1 mõistes, siis tuleb märkida, nagu täheldasid sisuliselt ka FEIA, Cul de Sac ja Acierta, et kaudselt tuleneb võimalus selliseks üleandmiseks nimetatud artikli sõnastusest.

70 Lisaks tuleneb selline tõlgendus sõnaselgelt mõiste „õigusjärglane" teatud keeleversioonidest nagu saksa, poola, sloveeni, rootsi ja inglise versioonist, mis on vastavalt „Rechtsnachfolger", „następcy prawnemu", „pravni naslednik", „den till vilken rätten har övergått" ja „successor in title".

71 Selline üleandmine hõlmab endas ka lepingu alusel üleandmist.

72 Lisaks nähtub määrust ettevalmistavatest dokumentidest, nagu rõhutas ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 46–50, et autor võib õiguse ühenduse disainilahendusele lepingu alusel üle anda oma õigusjärglasele.

73 Sellist tõlgendust kinnitavad ka määruse põhjendused 8 ja 15, mis rõhutavad vajadust kohandada ühenduse disainilahenduse kaitse kõikidele ühenduse tööstusharude huvidele.

74 Lisaks on oluline, et eelkõige ühenduse registreerimata disainilahenduste kaitse eesmärgil peetaks kinni määruse põhjendusest 21 ja artikli 19 lõikest 2 tulenevast õigusest takistada disainilahenduste kopeerimist.

75 Määruse põhjendustest 16 ja 25 tuleneb, et peale määruse põhjenduses 7 meelde tuletatud üksikute autorite võivad registreerimata ühenduse disainilahenduste tootjad olla ka teatud ühenduse tööstusharud.

76 Nendel asjaoludel, ei saa välistada, nagu seda sisuliselt märkis Ühendkuningriigi valitsus, et õigusjärglane on majanduslikult tugevam pool kui autor ja tema käsutuses on tugevamad vahendid kohtumenetluse algatamiseks nimetatud disainilahenduste kopeerimise takistamise eesmärgil.

77 Sellest järeldub, et määruse põhjendustest 8 ja 15 tulenev ühenduse disainilahenduse kaitse kõikidele ühenduse tööstusharude huvidele kohandamine – võimaluse abil anda õigus disainilahendusele üle lepingu alusel – aitab kaasa peamisele eesmärgile, nagu tuleneb määruse põhjendusest 29, teostada tõhusalt ühenduse disainilahendusest tulenevaid õigusi kogu ühenduse territooriumil.

78 Pealegi ei soodusta vastavalt määruse põhjendusele 7 tööstusdisainilahenduste tugevdatud kaitse üksnes üksikute autorite panust ühenduse üldtootlikkusse nimetatud valdkonnas, vaid ergutab ka uuenduslikkust ja uute toodete väljatöötamist ning investeerimist nende tootmisse.

79 Eelnevast tuleneb, et võimalus anda õigus disainilahendusele lepingu alusel üle selle autorilt tema õigusjärglasele määruse artikli 14 lõike 1 tähenduses on kooskõlas nii nimetatud artikli sõnastusega kui ka nimetatud määruse eesmärkidega.

80 Seega peab siseriiklik kohus kontrollima sellise lepingu sisu ja sellega seoses vajaduse korral kindlaks määrama, kas õigus registreerimata disainilahendusele anti autorilt tema õigusjärglasele üle.

81 Ilmselt ei takista eeltoodud kaalutlused siseriiklikul kohtul sellise läbivaatamise raames kohaldada lepingute kohta käivat õigust, selleks et kindlaks teha, kellele õigus ühenduse registreerimata disainilahendusele vastavalt määruse artikli 14 lõikele 1 kuulub.

82 Kõigist eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb kolmanda küsimuse punktile a vastata, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb nimetatud määruse artikli 14 lõiget 1 tõlgendada selliselt, et õigus ühenduse disainilahendusele kuulub selle autorile, kui seda ei ole lepingu alusel tema õigusjärglasele üle antud.

Kolmanda küsimuse punkt b ning neljas ja viies küsimus

83 Pidades silmas vastust, mis anti kolmanda küsimuse punktile a, ei ole vaja vastata ei kolmanda küsimuse punktile b ega neljandale ja viiendale küsimusele.

Kohtukulud

84 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 (ühenduse disainilahenduse kohta) artikli 14 lõige 3 ei kohaldu tellimuse alusel välja töötatud disainilahenduste suhtes.**

2. Sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb määruse nr 6/2002 artikli 14 lõiget 1 tõlgendada selliselt, et õigus ühenduse disainilahendusele kuulub selle autorile, kui seda ei ole lepingu alusel tema õigusjärglasele üle antud.

Allkirjad